

вався до 3,80–4,11%. За рахунок використання регуляторів росту рослин вміст жиру був меншим на 0,09–0,18%, відносно контролю.

Структурні частини рослин кукурудзи відзначаються різним вмістом хімічних елементів. Так, в обгортках і стрижнях качана вищим є вміст вуглецю (45,85–46,31%), водню (6,32–6,57%), азоту (1,04–1,46%), сірки (0,14–0,18%), кисню (43,13–43,30%), порівняно із стеблом і листками (44,67–45,18; 5,68–5,93; 0,67–0,97; 0,08–0,10; 41,06–41,17%), відповідно. Вищими в листостебловій масі кукурудзи була тільки зольність – 6,42–6,66%, відповідно і показник вмісту золи в рослинах кукурудзи коливався в межах 4,88–5,19%. Застосування мінеральних добрив сприяло збільшенню зольності рослин кукурудзи на 0,20–0,31%, вмісту водню на 0,11–0,25%, азоту на 0,25–0,36% та несуттєво сірки – 0,01–0,03%, порівняно із варіантами без їх використання (контроль). При цьому вміст вуглецю зменшувався на 0,16–0,48%, а кисню на 0,04–0,09%, крім варіанту $N_{50}P_{30}K_{30}$.

Глеваський В. І.^{1*}, Шаповаленко Р. М.²

¹Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09117, Україна

²Білоцерківська дослідно-селекційна станція ІБКіЦБ НААН України, вул. Центральна 1, с. Мала Вільшанка, Київська обл., 09175, Україна

*e-mail: glevas@ukr.net

АГРОТЕХНІЧНИЙ МЕТОД БОРОТЬБИ З БУР'ЯНАМИ У ПОСІВАХ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ

Основним джерелом попадання насіння бур'яну в ґрунт є засміченість посівів сільськогосподарських культур сівозмін. Достатньо в одному році виростити кукурудзу, гречку, просо або іншу культуру, щоб кількість насіння бур'янів вистачило для виведення з поля на прогати ротатії сівозмін.

Високий рівень засміченості попередників цукрових буряків, особливо за збирання після досягання бур'янів, негативно впливає на стан та розвиток посівів. Гній у сівозміні, зокрема під цукрові буряки, необхідно вносити лише в перепрілому стані, після втрати життєздатності насіння бур'янів, із загортанням під глибоку оранку. Таким чином, значно легше і ефективніше попередити попадання насіння бур'янів у ґрунт, ніж вести з ними боротьбу будь-якими способами.

Разом з тим, всі технологічні процеси вирощування буряків цукрових повинні бути направлені на отримання здорових, конкурентоспроможних рослин, листя яких швидко зникається в рядках і міжряддях, пригнічуючи ріст бур'янів.

Для зменшення засміченості полів необхідно перш за все дотримуватися сівозмін. Правильне чергування культур знижує за ротатію

засміченість ґрунту мінімум у два рази. Якщо всі технологічні операції на полях сівозміни проводяться з врахуванням максимального знищення бур'янів, то за одну ротацію можна довести наявність їх до мінімального впливу на урожайність рослин.

Боротьбу з багаторічними бур'янами в сівозміні проводять постійно, ще до сівби буряків цукрових, тому що за один рік знищити їх практично неможливо. Для цього застосовують пошаровий обробіток ґрунту, розрахований на виснаження бур'янів у системі зяблевого обробітку ґрунту.

Літньо-осінній період після збирання озимої пшениці використовують для вивертання на поверхню насіння бур'янів, здатних до проростання, створюючи сприятливі для них умови.

Глибоку оранку здійснюють після дискового лущення в серпні. При цьому одночасне коткування створює сприятливі умови для проростання бур'янів. Проростки бур'янів доцільно знищувати широкозахватними агрегатами, щоб уникнути ущільнення ґрунту. Економія ресурсів на агротехнічну боротьбу з бур'янами в цей період приводить до додаткових затрат на наступний рік, застосування дорогих гербіцидів і забруднення оточуючого середовища.

Ранні строки сівби буряків цукрових сприяють отриманню більш високих урожаїв. Однак передпосівний обробіток ґрунту не виконує функції активної боротьби з бур'янами, оскільки в цей період більшість із них ще не проросла. Це потрібно враховувати при сильному забур'яненні полів. У добре обробленому ґрунті створюються сприятливі умови проростання насіння буряків цукрових і бур'янів.

Насіння багатьох бур'янів менш вимогливі до температурних умов і дають сходи дещо раніше, ніж буряки цукрові, що полегшує боротьбу з ними агротехнічними способами у досходовий період.

При боротьбі з бур'янами весною до і після посіву керуються правилом: проростки бур'янів повинні бути знищені, коли їх ще не чітко видно на поверхні ґрунту. При позеленінні бур'янів найкращий термін боротьби з ними втрачено.

Ефективність післясходового рихлення ґрунту у боротьбі з бур'янами залежить від фази розвитку бур'янів і відсотку розпушеного ґрунту. Суцільне розпушування ґрунту, особливо дворазове – у різних напрямках, за умови правильного підбору робочих органів знарядь – може максимально знищити бур'яни в зоні рядків, проте це призводить до зрідження посівів. Відсоток розпушеного ґрунту при вздовж рядних обробітках залежить від величини захисної зони. Зменшення захисної зони лише на 1 см з кожного боку рядка збільшує площу розпушеного ґрунту на 4,5%. Застосування захисних дисків та інших пристосувань до культиваторів дозволяє до мінімуму зменшити захисну зону, розмір якої визначається майстерністю механізатора і ступенем пошкодження рослин. Підрізання молодих корінців у суху погоду веде

до випадіння і зрідження сходів, що не допустимо при сівбі на кінцеву густоту насаджень рослин буяків цукрових.

Тому ефективність застосування агротехнічних заходів для боротьби з бур'янами має важливе значення для отримання високої продуктивності буяків цукрових і стану забруднення навколишнього середовища.

Данюк Ю. С.^{*}, Линчак Н. Б., Ковальчук Є. С., Барбан О. Б.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041

**e-mail: danyk.yura@ukr.net*

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Глобальний продовольчий ринок динамічно розвивається, реагуючи на зміни споживчих уподобань та вимоги сталого розвитку. Важливою тенденцією останніх десятиліть є зростання попиту на органічну продукцію, що зумовило трансформацію систем сільськогосподарського виробництва. Україна має значний потенціал у цьому напрямі, проте її органічний сектор характеризується як експортно орієнтований, з перевагою поставок до країн ЄС.

Регіонально органічне виробництво найбільш поширене у північних, центральних і західних областях. Водночас галузь стикається з низкою системних проблем, які суттєво загострилися під час повномасштабної війни: дефіцит інвестицій, логістичні труднощі, обмежений доступ до органічного насіння та високі вимоги до сертифікації.

Органічне землеробство базується на використанні агробіорізноманіття та правильно підібраних сортів культур, стійких до хвороб і пристосованих до кліматичних умов. Висока якість і конкурентоспроможність органічної продукції досягається завдяки селекційним досягненням і використанню місцевих та інтродукованих сортів.

Органічне садівництво

Найбільший попит мають яблука, серед яких добре зарекомендували себе українські сорти 'Росавка', 'Амулет', 'Перлина Києва', 'Мліївчанка Осіння', а також імунні інтродуковані сорти 'Релінда', 'Ремо', 'Імрус', 'Топаз', 'Лібєрті'.

Серед кісточкових культур перспективними є сорти сливи – український 'Ода', 'Оригінальна', а також зарубіжні 'Олена' (Німеччина), 'Амерс' (США).

Для органічного вирощування кизилу рекомендовані сорти української селекції – 'Михайлівський', 'Семен', 'Костя', 'Видубецький'.